

سید مرتضیٰ

جنگ از دیدگاه نهج البلاغه

استاد فخرالدین حجازی

موسسه انتشارات بعثت

تهران - بهار ۱۳۹۴

سرشناسه	: حجازي، فخر الدين، ۱۳۰۸ - ۱۳۸۶.
عنوان و نام پدیدآور	: جنگ از دیدگاه نهج البلاغه ... / فخر الدین حجازی.
مشخصات نشر	: تهران: بعثت، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: [۱۵۰]ص.
شابک	: (چاپ اول) : 978-600-7084-48-9
وضعیت فهرست نویسی	: برون سپاری
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیر نویس.
موضوع	: علین ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.
	: نهج البلاغه -- نقد و تفسیر
موضوع	: جنگ
ردیفنوی کنگره	: ۱۳۶۲ ج ۳ / BP۳۸۷۰۴۲
ردیفنوی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناس ملی	: ۶۲-۱۵۴۳م

چاپ و انتشارات بعثت
 بنیانگذار: مرحوم استاد فخرالدین حجازی
 تاسیس: ۱۳۴۷ / پروانه نشر: ۶۵۴ / شماره ثبت شرکتها: ۳۳۷۱
 عضو رسمی اتحادیه ناشران و کتاب فروشان تهران و انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی

جنگ از دیدگاه نهج البلاغه

استاد فخرالدین حجازی

ناظر چاپ و امور فنی: محسن میقانی

چاپ و صحافی: بعثت / بها: ۱۰۰/۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول / تاریخ انتشار: بهار ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / تعداد صفحات: ۱۵۰ ص.

شابک: ۹-۴۸-۷۰۸۴-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: 978-600-7084-48-9

نشانی دفتر مرکزی: تهران - خ انقلاب، خ ۱۶ آفر، شماره ۳۶، ساختمان بعثت

کدپستی: ۵۴۴۹۳-۱۴۱۷۹، تلفن: ۶۶۴۱۹۸۹۹، ۶۶۹۶۶۸۶۰، دورنگار: ۶۶۴۹۸۴۶۵

* این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۶۸ و قانون ترجمه، تکثیر، گشت و نشریات و آثار صوتی نشر بعثت و یا مصوب ۱۳۵۰ است و کلیه حقوق چاپ و نشر و پخش و تکثیر بهر صورت اعم از قلمرو و رایانه‌ای و یا سوز و کباب محفوظ و مخصوص ناشر است و هرگونه کپی برداری و نقل مطالب از تمام یا قسمتی از این اثر بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

m_meighani@hotmail.com www.besatpub.com

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ

سخنان علی (ع) فروتر از کلام خدا و فراعز از گفتار بشر است . آنچه علی (ع) می گوید پیوسته به الهام خداوندی است که پیامبر (ص) فرمود: "يَا عَلِيُّ أَنْتَ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ وَ تَرَى مَا أَرَى". یعنی آنچه را من می شنوم ، تو می شنوی و آنچه را می بینم ، تو نیز می بینی . و خود علی (ع) فرمود سيل حقایق از دامن جانم جریان دارد و پرنده اندیشه انسانها را یارای پرواز به قله دانش من نیست . نهج البلاغه علی (ع) فرزند قرآن است و کلامش برخاسته از سخن خدا ؛ و این دریا آنچنان ژرف و موج است که هیچ فردی را توان غور و خوض در این دریای بیکران نیست و به همین جهت آگاهان اسلامی از شیعه و سنی بر کتاب روشنش شروحي نوشته

و همچنان از پای مانده‌اند و باید آیندگان باز هم در این کتاب بیندیشند و نکته بینی‌ها کنند و هر کدام گوشه‌ای از این صحیفهٔ مکرمه را برای تشنگان فضیلت باز نمایند .

ابعاد نهج البلاغه

ابعاد گونه گونهٔ نهج البلاغه از کمال اندیشهٔ عنصری مقدس پرده بر می‌دارد که بازگوی حقیقت وجودی عنصری نامتناهی است . نهج البلاغه کتاب اضداد و تکرار است که همه وحدتی خاص را نشان می‌دهند و آن رمزها و رازهای انسان والایی است که شخصیتی واحد است در جلواتی بی‌شمار ، و این معجزهٔ بزرگ الهی است که چنین شخصیت عظیمی را با این همه بزرگی و قداست آفریده است که چون او در عالم بشریت پس از پیامبر پدید نیامده و نخواهد آمد !

علی (ع) در زهد و نیایش و انزوا آنچنان است که گویی جهانی و انسانی وجود ندارد و هم اوست با خدایش سرگرم عشقی داغ و شوقی پر التهاب ، که چشمهٔ اشک از چشمانش بر دامان پاکش جریان دارد و قلبش به سوزش عشق خدایش می‌طبد و چنان گرم راز و نیاز است که به حال نماز تیر از پایش می‌کشند و دردی احساس نمی‌کند !

و همین مرد چنان در بحبویهٔ عشق به مردم سراسیمه است که شبها انبان توشه بر دوش می‌کشد و سراغ درماندگان را می‌گیرد و در موج مردم فرو می‌رود . . . و به گاه اندیشه در آفرینش آسمانها و زمین فکر می‌کند و دست خدا را همه جا می‌بیند و حقایق ماوراء طبیعت را درک می‌کند و اندیشمند بزرگی است که فلسفه را در رکاب توسن عقل

می‌جهاند و متفکر بزرگی است که نمی‌توان عنوان کوچک فیلسوف را بر او نهاد، ولی به هر حال کتابش صحیفه تفکر والایی است که چراغ راه دانش دوستان است و راه اندیشیدن را به اندیشمندان می‌آموزد.

علی (ع) شاهد رسالت

انسان‌شناسی است والا، طبیعت‌شناسی است بزرگ، عالمی آگاه به کتاب جهان و غیب و انسان و مردم، و هموست که قرآن عنوان بزرگ "وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ" را به او داده است که در ردیف خود خدا شاهد رسالت است.

از "تقوی" می‌گوید که خود "مولای متقیان" است و از "توحید" که "مولی الموحدين" است و از "عمل" که "میزان الاعمال" است و از "عدالت" که "صوة العدالة الانسانية" است و از "قضاوت" که "اقضى الامت" است و از "اسلام" که "اول مسلم" است و از "حکومت" که "خليفة احکم الحاکمین" است و از "عبادت" که خدایی را که نبیند نمی‌پرستد و از "نبوت" که هرچه را پیامبر دیده می‌بیند و آنچه او شنیده می‌شنود و از "معاد" که اگر پرده‌ها را از برابر دیدگانش بردارند، بریقینش نمی‌افزاید و از "قرآن" که خود قرآن مجسم است و از "انسان" که انسان کامل است و از "فرشتگان" که مسجود آنان است و از "هندسه اجتماع" که مهندس آن است و از "الله" که یک چشم برهم زدن از او دور نبوده است و از "کار" که خود پرتلاش‌ترین کارگر است و از "بخشش" که حقیقت عطا در

سوره "هَلْ أَتَى" است و از "ایثار" که مصداق "يُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ" است و از "نیکان" که "خیر البریه" است و از "انفاق" که در لیل و نهار و سر و علانیه سرآمد متفقین است و از "ایمان" که "امیر المؤمنین" است و از "سخن" که "أَفْصَحَ الْعَرَبِ" است و از "نگارش" که "أَفْضَلَ الْكُتَّابِ" است و در "خوف" که مفهوم "يُخَافُونَ رَبَّهُمْ" است و از "صدق" که حقیقت "كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ" است و از "سبقت" که "السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ" است و از "کمال" که ولایتش اکمال دین است و از "نعمت" که خلافتش اتمام نعمت است و از "صلوة" که تجسم آن است و از "زکوة" که تمثل آن است و از "ولایت خدا" که خود ولی است و از "رکوع" که مدلول "مَعَ الرَّائِعِينَ" است و از "سجود" که معراج اوست و از "طهارت جان" که مطهر به تطهیر اراده، خدای ظاهر است و از "رضا" که صاحب نفس "رَاضِيَةٌ مَرْضِيَّةٌ" است و از "خشم" که شراره خشم الهی است و سرانجام از "جهاد" که مصداق "فَضَّلَ اللَّهُ الْمُحَاهِدِينَ" است... و اوه که چه والا و بالا و علی و اعلاست و خاک بر فرق من و تمثیل من .

نهج البلاغه اش را تازه فهوست می بیند که در هزاران باره سخن گفته و در هر مورد آموزگار انسان است و تجلی علم و عمل خدای سبحان .

سبب تألیف

و او هر روز بیشتر می درخشد و ابرهای نفاق و انکار را پس از چهارده قرن که نابکاران به ستیزش برخاستند، بهتر می درد و "شمس و ضحای" ذاتش متجلی تر نور می باشد که جان جهانیان فدای

و ضحای " ذاتش متجلی تر نور می پاشد که جان جهانیان فدای جانش باد! و مرا چه که با این همه حقارت و سیاهی و تباهی از او سخن بگویم و این ارجاس روحی کی گذارد که از آن طهارت خدایی رشحه‌ای بنگارم؟

ولی به هر حال شیفته و دیوانهٔ اویم و اگر هم به دوزخ افتادم فریاد بر می آورم که او را دوست می دارم و خدا کند که اگر برایش زینی نیاشم، شینی هم نباشم.

سالهاست که با کتابش مانوسم و لایه‌ای رقیق از این اقیانوس عمیق رشحاتی بر کویر جان تشنه‌ام نشسته، ولی همچنان تشنه‌ام. باشد که آن ساقی گوثر از گُل غیامتش جرعه‌ای بر حلقوم آشناکم بیفشاند.

رنجی بردم تا کتاب "شگفتیهای نهج البلاغه" را که جلوه‌ای از درخشش مشکوهٔ علم خدایی اوست، به فارسی برگردانم که هنوز هم پس از چندین سال مورد استقبال است.

در دوران انقلاب و پس از آن به جهت برخی وظایف و تکالیف از این کتاب مقدس مدتی دور و مهجور ماندم تا اینکه در بحبویهٔ جنگ تحمیلی، برخی عناصر مؤمن ارتش جمهوری اسلامی از من خواستند تا کلاسی ترتیب دهم و جنگ را از لسان علی (ع) که حقیقت جهاد است بر آنها فرا خوانم و چند کلاسی تشکیل شد و مطالبی اگرچه ساده و سطحی از نهج البلاغه برای آنها بیان داشتم ولی ناتمام ماند، بعضی دوستان، آنها را تنظیم کردند و نطقی را که در همین مورد در کنفرانس بررسی نهج البلاغه ایراد کرده بودم، به آن افزودند و این کتاب پدید آمد که آنرا به رزمندگان اسلام که راه علی (ع) را برای نبرد با کفر و نفاق می پیمایند و از ایران اسلامی

به رهبری فرزند رشید علی (ع) و امام امت در برابر بیگانگان و مزدورانشان دفاع می‌کنند، هدیه می‌کنم. باشد که حکومت علی (ع) پس از چهارده قرن مبارزات شیعیان والایش در همه جهان با ظهور مصلح موعود استقرار یابد و علی (ع) با حقیقت معنویش به جهان انسان بازگردد و رجعت حقیقت صورت پذیرد. (انشاء الله)

فخرالدین حجازی

www.ketab.ir